

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (A* altalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc 6-án

Előfizetési árak:

Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

A kath. sajtó.

(—) A sajtó nagy hatalom. A hatalom uralkodik az emberek felett, a sajtó uralkodik az emberek gondolkozásmódja felett, mert azt vezeti szive felett, mert azt hajlitja, a mint akarja. Példa rá a liberális mus 25 éves garázdálkodása. Istenetlen lapjaival megtévesztette az emberek szívét, s eljutottunk a hinárba, melyben most vergődünk. De példa rá a német katolikusok helyzete is. Bismarck elnyomta őket, s akkor a németek a sajtó nagyhatalmát ragadták meg a vaskancellár ellen s eljutottak oda, hogy a német katolikusok nélkül javaslat törvényre nem emelkedhetik.

Az akció reakciót szül. A liberalizmus teljes kezével sujtott le ránk, magyar katolikusokra s e ránk mért halálcsapás ébredésre, munkára hívta fel a megbézzett katolikusokat. A sajtó nagy hatalmához menekültünk, kath. lapokat indítottunk. Egytorma az eszköz, mely küzd egymás ellen, — de különböző az erő: hamisság és igazság nem egyenlő; különböző a szám is, mely egymással szemben áll, mert a kath. sajtó még csak a reggeli harangszót hallja.

A kath. sajtó számot tart a kath. közönség erkölcsi és anyagi pártolására, hogy így minél szélesebb körben hirdesse az igazság szavát. A kath. sajtó célja az igazság, a szeplőtelen idealizmus terjesztése, ezen feladatának azonban a kath. közönség támogatása nélkül nem felelhet meg.

Kath. lap legyen szobánk asztalán, azt kérjük és követeljük vendéglőkben, kávéházakban, fürdőhelyeken. Néma gyermeknek anyja sem érti a szavát, ha tehát mi nem kérünk olyan lapokat, ne u is tudhatják, hogy mi akarjuk azokat.

Az igazi, a jó katolikus kath. lapot járát s megveti a liberális lapot, mely év elején Jézus nevében, mézes-mázos beköszöntővel indul meg, év közepén pedig az édes mázban beburkolva adja be a keserű pilulát az egyház gyalázását, a katolikusok szidalmazását.

Sokat tesz ugyan már az is, ki kath. lapot járát, de még többet tehet, ha a kiolvasott lapot nem dobja félre, hanem másoknak adja oda olvasás, tanulmányozás végett, hogy mások is megismerjék a kath. lap szellemét s így a közönyt, az elfo-

gultságot a kath. lapok ellen eloszlassuk. A kath. eszniek megismerésének gyönyörű példája a németek élete

Még ez nem elég, hogy kölcsönözzük a lapot olvasás végett, kölcsönözzük áldozatkészségünket, önzetlenségünket a kath. lapnak is. Pártoljuk szellemileg is a kath. lapokat. Egy kath. paptól, egy kath. tanítótól elvárhatja egy kath. lap, hogy értesíti ezt a községben történt közérdekű eseményekről, ünnepélyekről és egyéb dolgokról. Vegyünk példát ama német képlántól, ki megérte már ezredik hírének beküldését, anélkül, hogy krajczárt kért és kapott volna érte. Önzetlenség és munkásság jellemzi a lelkes kath. embert. Különben ne panaszkodjunk, hogy a liberális lapok többet adnak.

„Csak kath. lapot járátunk“ ezt a határozatot hozta a nagytapolcsányi papgyűlés. Ilyen határozatot a mi koronánk is hozhatnának. De a határozatot tett is kövesse. A kath. embernek fillére maradjon kath. zsebében s ne építsék azt be a zsidó-liberális palotákba. Zsidó-liberális nem járát kath. lapot, mert van esze s egy kath. ember járasson zsidó-liberális lapot! Ez elég furcsa.

Kinek az Isten többet adott, az az emberiség javára többet is áldozhat. Értjük ezt, hogy ne csak magunk javára fizessünk elő kath. lapokra, hanem a mások számára és javára is. Szép példával jár elő az esztergommegei papság, mely egy lapból 5-6 példányt járát egy községbe. Azt mondják, a példa vonz. De másképpen állna a kath. lapok helyzete, ha ezen példát másutt is követnék.

Erkölcsei és anyagi pártolásra szorul a kath. sajtó. Ha vezérferiaink a községekben ezt megértik s erre töreksenek is nemcsak szóval, hanem tettel is, akkor a kath. sajtó nem lesz megvetett. Ők, a táradhatatlan munkások fogják eloszlatni az ellenszenvet, mint a világosság eloszlatja az éj sötétségét. Így dolgozik majd minden kath. ember az országnak javára, szebb és jobb jövőjének létrehozására. A kath. sajtónak ez a célja, nem pedig a liberális paloták összeharácsozása.

E célra azonban minden katolikusnak közre kell működnie, ki nem teheti szellemileg, anyagilag hozzon áldozatot.

A jász-apáthii népgyűlés.

A mult vasárnap felejthetetlen napja maradt a magyar alföldi jászoknak, valamint az országos néppártnak is, mely ez alkalommal először bontotta ki ott tisztá zászlaját. A kedvezőtlen idő dacára, mintegy 6000 ember gyűlt össze Jász-Apáthi főtérén, az Isten szabad ég alatt, hogy vezéreik szavát meghallgassák és elveik mellett nyíltan tanúságot tegyenek. A gyűlés elnöke ifj. gróf Zichy János, továbbá Molnár János prelátság és Major Ferencz orsz. képviselő, dr. Ernst Sándor néppárti titkár, Aur István lapszerkesztő nagy tetszéssel fogadt beszédekben ismertették azt a magas misziót, melyet a közelmúlt bünei által korrumpált közéletben egyedül a néppárt van hivatva teljesíteni.

Ifj. gróf Zichy János elnök megnyitó beszédében egyebek közt a következőket mondotta: Most Széll Kálmán van kormányon, aki megígérte, hogy a törvény értelmében tiszta választásokat enged, amelyek természetesen új pártalakításokat fognak eredményezni. De hogy ez megtörténhessen, hogy tisztesség és becsületesség költözzék a választások vezetésébe úgy, mint a politikába és egész közéletünkbe, időre van szükség. Mint ahogy a nap ragyogó sugarai sem képesek egyszerre áttörni a sötét fellegeket, hanem csak lassankint: ugyanúgy a törvényes és becsületes kormányzás annyi sötét bűn és önkénykedés után nem léphet életbe egy szempillantás alatt. Legyünk tehát türelmemmel, de ne csüggedjünk, ne hagyjuk abba a munkát, mert amíg keresztény szellemben nem kormányozzák országunkat, addig a néppárt nem nyugodhatik. Hogy ez bekövetkezzék, első sorban is gazdaggá kell tenni az országot, mert csak jó módú nemzet lehet szabad, a magyarnak pedig szabadnak kell lennie. Amde amely állam gazdag akar lenni, állandó jómódot biztosítani a maga számára, annak fáradságnak tudó becsületes munkával kell megszereznie a gazdagságot. Becsületesség nincs igaz, mely vallásosság nélkül, s ezért gazdagságunk és szabadságunk attól függ, vajon igazán vallásos-e nemzetünk.

Öcsink vallások, tehát becsületesek és így gazdagok és szabadok voltak. Boldogságuk alapja pedig tiszta erkölcsükben rejlett. Szólok, ugymond, semmi körülmények közt nem kacérkodnék a liberalizmussal, mely olyan mint a festett gumilabda, s mely, ha lekopik róla a festék, rut, s csak ruganyosság marad meg. A néppárt nem ilyen: ennek elvei olyanok, mint az acél, mely nem enged a nyomásnak: olyanok mint az eke, melylyel a meggyőződés barázdát vési a néppárt hűveinek lelkébe. Iyennek a mi elveink melyekből sem fel nem adunk, sem el nem tagadunk egyetlen egyet is!

A meggyőző erejű szép szavak után Molnár János prelátság ismertette a néppártnak a régi rendszer ellen viselt győzelmes harcát, majd dr. Ernst Sándor beszélt a keresztény hitelszövetkezetekről. A nagy tet-zéssel fogadott fejtegetések után Major Ferencz dr. orsz. képviselő - ki a megjelenésben akadályozott Farkas József képviselő helyett jött el - mondott lelkes, nagy hévvel előadott beszédet, mely bizonyára minden halgató szívében vi-szhangra talált.

Kezünkben a zászló: Isten, király, haza, ez

Rendkívüli olcsó árakért szeresheti be a t. közönség **STEININGER SÁNDOR** divat-, vászon- és fehérnemű üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szövötteket és mosó kelméket, általában elismert jó hírnevű gyárosok készítette vásznak, sohiffonok és fehérneműeket, szőnyegeket, csipke és szövöttek függönyöket, stb. efféle cikket. „Delent gyönyörű mintákban 38 kr-ért méterenként“ kapható **Steininger Sándor Székesfejervár, Nádor-utca 2. szám** teljes-köz sarkán levő üzletében.

186. — 32.

Mai lapunk 4 oldal.

van rá írva. E zászló után indulunk mi, kedves polgártársak s ez alatt akarunk győzni vagy meghalni. A győzelem a miénk lehet, ha minden keresztény ember úgy akarja. Sajnos, még nem adták meg a döntő fegyvert a választójogot, mindenkinek, akit joggal megillet, de éppen ezért, akik választók, gondoldják meg amikor az urnához mennek, hogy a haza sorsa fölött döntenek. Ha régente veszélyben volt a haza, minden magyar kész volt életét áldozni érte; tudom, hogy a jászok mai is egy száltag elmennek a hazáért hazajönni, de arra jelenleg nincs szükség. Most szavazatával döntse el a nép hazája sorsát. Egy-egy ember milliók helyett adja le szavazatát, mennyire megvetendő tehát az a polgár, aki a jogát és azzal önmegvetését, becsületét áruba bocsátja! Ugy van, s azért mégis hányan akadnak, akik bizonyos tekintetek miatt, ki gyávagságból, ki a szomszédja vagy barátja haragjától való féltelmében el sem megy le szavazni, vagy eltántorodik elveitől. Az ilyen ember nem érdemli meg a polgár nevet! Ha valaha ült az óra, hogy a nép fontolóra vagy üdvét és életét: akkor hát most itt az ideje az egyesülésnek, hogy végre a nép akarata érvényesüljön.

Vagy nem volt még elég a lecke? Nem elég nagy még a nyomor, a licitáció, az uszora, a jogsztás, még mindig nem elég annyi, hogy a szegény ember ugyszólván sohasem kap igazságot? Az istentelen liberalizmus alatt jogainak megfosztak, de megnót a nép adóssága, adója; s hová lett a vagyona? Oda vándorolt a bankokba. A liberális kormányok csak a tőkét pártolták, s ennek nem kellett becsület, hogy boldoguljon, holott a szegény nép becsület, még sem boldogul. Így tartson ez már most örökké?

Hát segítsen magán a keresztény nép! Válasszon olyan férfiak képviselőnek, akik majd szétütnék a sok haszonszó közt és az ország, a nép javára, nem pedig ártalmára hoznak törvényeket. Álljon talpára minden ember és ne hallgasson olyan jelöltek kortesreire, kik eget-földet ígérnek, de akiknek aztán öt évig színt se látják. Lám, minékünk senki sem vehet téltelenséget a szemükre, megfelelünk a kötelességünknek emberül. Halottak önként tett már eddig is a néppárt az országgyűlésen — jól van hát tegyék meg önként is, amit tehetnek.

Mert nem elég itt meghallgatni a beszédeket és eljeleníteni tenni is kell, ha itt az ideje. Legyen minden köztársasági vezér, aki az itt hallottakat másoknak is elmondja és megmagyarázza, nem csak itt helyben, hanem mindenfelé, a szomszédközségekben is. — Pár visszagondolni arra a társjárásra, mely három év előtt dult ebben az országban, de ne is

feledjük el, hanem annál szívósabban ragaszkodjunk a néppárt elveihez; ezeket el nem vehetik tőlünk, mert a lelkiismeretben van gyökerük. Ne hagyjuk jogainkat se. Aki megfizeti adóját és odaadja fiát katonának, gyakorolja választó jogát is. Egyesüljenek a nép milliói, mint a patakok hatalmas folyókká egyesüljenek s nincs erő, mely ennek ellenállhasson. Isten, király, haza! Ez áll zászlónkon; e jelszavak nevében legyenek önök erősek, kitartók s menjenek bátran előre!

A hatalmas éljen és tetszésnyilvánítás csillapítással Zichy János gróf megegyezésről köszönetet mondott azért az igazi, benső magyar vendégszeretetért, melylyel a derék jászok őt és társait fogadták és megvédégték; hálát mondott a türellemért és figyelemért, melylyel példás rendben, nagyszerű lelkesedéssel hallgatták végig a szónokok beszédeit, mint vélegety jött ide a néppárt, mondta Zichy gróf, hogy eljegyezze magát a nép lelkevel és fogadjuk meg, hogy soha el nem hagyjuk egymást! (Fogadjuk!) Meg is tartjuk! Isten éltesse a néppártot! Fogadják el jobbuatuk, s ez őszinte, magyar szívből jövő kézszerítés legyen záloga annak, hogy törhetetlen kitartunk: mi a keresztény magyar nép mellett, önök a keresztény néppárt mellett! Viszontlátásra!

A gyűlés a *hymnus* hangjai mellett osztott szét.

Néhány szó a kisiparosokról.

Igentszített Szerkesztő Úr!

A kisiparosok érdekeit mindig tárgyilagosan érintő becses lapja most az utóbbi időben is több közleményt hozott körültekintő, s az iparosok boldogulását szívén hordó egyének tollából; engedje meg kérem hogy én is hozzájáruljak e dologhoz, és olyan oldalról világítsam meg kisiparosaink mai kedvezőtlen helyzetét, melyről eddig még senki nem tette. Egy kissé kényes hurokat pengetek, de higgye meg Szerkesztő úr, nem egészen hamis hangok azok, melyek zengenek, legfőképpen talán egy kis wagneri összehangzat keveredik bele, mely egyik-másik hallgató füleit csiklandozza, de az utolsó akkord majd megadja a kellő még a legavataltanabb fülnék is.

Sokszor meghányták — vetették már a napi és heti sajtóban kisiparosaink már-már tarthatatlan helyzetét, s annak a szomorú kö-

vetkezmennek, hogy a kisipar tő kjét helyezi kilátásba, előidéző okából a nagy tőke uralmát állítják oda, a melylyel az aránylag csekély vagy semmi tőkével nem rendelkező, s így hitelre utalt kisiparos a versenyt kiállni nem képes.

Hát hiszen sok igaz van ebben, mert különösen az iparszabadság, a céhek eltörlése után született eme szerencsétlen alkotás, melyért pedig akkoriban iparosaink 90%-a követelőleg küzdött, a kisipar halálos ítélete volt. Tagadhatatlan, hogy pénzzel rendelkező vállalkozók, esetleg kontárok sokat elvonnak a kisiparos megéléséből, sőt a kisiparos önállóságát nemcsak meggátolják, de magát a szakértő iparost az értelmetlen tőkepénzes rabszolgájává alacsonyítják le.

A törpe áll itt az óriással szemben, mint a bibliai Dávid a Góliáttal. Az erők egyenlőtlenek, a harc nagyon kétes kimenetelű, és csak úgy dülhet el a törpe részére győzelemmel, ha ez mint Dávid, Istennel becsület és okos fortélylyal indul az óriás ellen. Csakhogy éppen itt van egy nagy hiba, mert kis tőkájú iparosaink a mellett hogy egy kissé — bocsánat az igazságért! — tespedtek és lusták, még hozzá kevés érzékük és hajlandóságuk van az okos, keresztény takaréksággal iránt; — míg a nagytőkéhez a legszemrevalóbb élelmeség és mozgékonyág mellett rendszeren — néha a fukarságig menő — takarékság is járul.

Kisiparosaink bizonyos foku tespedtsége mellett bizonyit a köztapasztalat. Mig ugyanis a nagyiparos az elvállalt bármilyen csekély munkát a kimondott időre rendszeren elkészíti addig a kisiparos mindenféle ürügygel napokig sőt hetekig várakoztatja a megrendelőt, a mi által persze elidegeníti magától. Az ételle becsapás egyszer-kétszer talán sikerül, de éppen elég arra, hogy a megrendelőt elvadásítsa.

Az az állítás se mindig egészen igaz, hogy a kisiparos jobb anyagból dolgozik és gondosabb kivitelű munkát ad a megrendelőnek. Hány eset van, hogy viselünk 15—18 frtos ruhát, 3—4 frtos ugynevezett gyári cipőket, mely nagyon megállja helyét a 30—40 frtos öltözet és 6—7 frtos cipő mellett; aztán hozzá nem esszük a mérget kanállal, mig ugyanis sok hitegetés után hozzájutunk.

Figyelmemre méltó kisiparosaink állapotában nagyon sokszor a takarékság teljes mellőzése. Az a néhány pohár sör délelőtt és

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

VII. Pius fogságba hurczoltatása a francziák által.

Ép most július havában 90 esztendeje annak, hogy Napoleon az agy VII. Pius pápát Rómából Savonnába fogságba vitette. A zsarnoki önkény rettenetes műve volt ez, mely féktelen gőgében nem ismert határt s mikor azt hitte, hogy az egész világ lábai előtt hever, akkor sújtotta le az Isten ostroma, melylyel eltejeztett számadást csinálni. Érdekesnek tartjuk egykori töljjezések nyomán az egész esetet közölni:

Napoleon 1809-ben hatalmának tetőpontján állott; május 17-én Bécsben kihirdette, hogy a pápai állomat a francziák birodalmához csatolta. Rómát megtette császári birodalmi városnak, a pápának 2 millió frank évi összeget rendelt, és Italia kormányzására egy helytartót nevezett ki. Junius 10-én, d. e. 10 órakor ágyuk zengése közt vették le a pápai zászlót az Angyalvárról, és föltűzték a franczia lobogót, Róma lakosságának pedig trombita harsogás közt adták tudtul, hogy Napoleon a római tartományokat a franczia birodalomba bekebelezte. Pacca bitornok azonnal a Quirinálba sietett, hogy a pápának ezt hirül adja; mintha egymás gondolatát találták volna ki, egyszerre mondták „Consummatum est!” (Beteljesedett!) Mitután Pacca egyesítéssel szóló kiáltványt felelvasta, a pápa aláírta a „Quam memorandam” kezdetű bullát, melyben mindazokat, kik az egyházi birtokoknak ezen elrablásában részt vettek, köztük elsősorban Napoleon császárt,

az egyházból kiközösített. Ezt a bullát tulajdonképen már 1806-ban fogalmazták, de mindaddig nem bocsátották a nyilvánosságra; junius 10-től 11-re virradóra mindenki olvasta Róma utcáinak sarkain. Egy római, már kora reggel letepte a *San Marco* templom faláról és sietett vele Miolliis tábornokhoz, a franczia hadsereg parancsnokához, a ki egy futárral azonnal Napoleonhoz küldötte. A pápa a Quirinálba zárva várta, mi történik vele, el levén készülve a legvégsőre is.

Miolliis tábornokot nagy aggodalom gyötörte, félt, hogy egész Italia fel fog lázadni s egy ily felkelést azon kevés számú csapatall, mely rendelkezésére állott sehogysem tudott volna elnyomni, a császártól, ki hadseregével Bécsnél táborozott, szintén nem remélhetett semmit. Napoleontól felhatalmazva parancsot adott tehát Radet tábornoknak, hogy a pápát és Pacca bitornokot, kit a pápa legbizalmasabb tanácsadójának tartott, hatalmába ejtse. Julius 4-ike és 5-ike között éjjelt választották ki tervük kivitelére. Radet oly előkészületeket tett, mintha egy hatalmas erődöt kellene megostromolnia. A Tiberis hidjait, a Quirinálhoz vezető utakat katonákkal szállatta meg, szintigy a közelfekvő templomokat is, nehogy valaki a harangok félreverésével a lakosságot fellármázza s midőn már minden elől volt készítve, július 5-én hajnalban, 2 és 3 óra közt két oldalról létrákat támasztottak és a palotába benyomultak, Radet az egyik, Serg ezredes a másik oldalon. Csapatok franczia csendőrből, nemrég besorozott nápolyi újonczokból és felbérrelt római csöcselékéből állottak, mely utóbbiakat egy nemrég még római zsákoló vezettet. Radet a palotában negyven svájci gárdistát talált; rögtön megadásra szólította őket tel, a mit

azok minden ellenkezés nélkül, minthogy így parancsot kaptak, teljesítették is. Pacca, ki erre a fellépésre már rég számított, hallván a zajt, azonnal felkeltette a pápát, ki mosolyogva kelet fel és fogadó termébe ment, Pacca, és Despnig kardinálisok, néhány praelátus, kik a palotában laktak, azonnal hozzájuk csatlakoztak. A betörők a külső ajtót fejszéikkel bezárták s mikor a fogadó termet is döngözték kezdték, a pápa parancsot adott, hogy nyissák ki. Ünnepi öltözetben, oldalt a két kardinálissal, egész a szoba közepén levő asztalig ment a pápa, a többijelenlevők köréjük csoportosultak. Most belépett Radet tábornok vele néhány osendörtiszt és a fellázadt csöcselékéből többen. Mikor tekintete az öszfűrtű papára esett, annyira zavarba jött, hogy jó darabig egy szót sem tudott mondani, végre eszébe jutott a parancs, hogy Pacca bitorost el kell fognia, a pápát csak akkor, ha ellenkeznék, — de egy lökknő volt, hogy a kardinálist nem ismerte. Miolliis-hoz küldött tehát, ki a palota közelében, a Calonna kertben tartózkodott, hogy megkérdezze, mitevő legyen. Perczek multak el így, az ellentelek szemben állottak egymással s egyikük sem szólott egy árva szót sem. Végre jött a parancs, melynek értelmében a pápát is el kell fogni. Most előlépett Radet és sápadt arccsal, remegő hangon mondá, hogy kellemtlen megbízatása van, de mivel császárnak esküvel fogadott engedelmisséget, nem utasíthatja; vissza, fel kell szólítania Ó Szentségét, hogy mondjon le világi hatalmáról, ellenkező esetben a kormányzóhoz kell őket vinnie, ki a többire nézve majd intézkedni fog.

(Folytatása következik.)

azok a bizonyos félmesszely borok délután és este, látszólag csak pár hatosot képviselnek ugyan naponként, de ha rendszeres lesz, — ami pedig hamar megtörténik, — évenként száz forintokat vonnak el a forgó tőkéből, ami ugy az ipari egzisztenciának, mint a család jólétének, megelégedettségének legkevésbé van előnyére. Ettől pedig csak egy lépés a szocializmus s több eftajta izmus.

Általánosságban beszéltek, s ha egyiknek vagy másiknak kisiparosaink közül talán a tyukszemére lépek, ne vegye sem irigységnek, sem rosszakaratnak; mert éppen ősziinte jóindulatból csak szeméit és füleit akarom kinyitni, hogy tisztábban lásson és halljon. Azok pedig a kiket a dolog nem érint, tudják be az igaz jóakarotnak, mely nem a nyugati szocialis igazatok jelszava után indul, hogy t. i. a napnak 24 órájából 8 óra a munkára, 8 a pihenésre és a harmadik 8 a szórakozásra, mulatságra való; — hanem visszatérve a keresztény erkölcsöt az örökigazságu jelszavára: hat napig dolgozzál, a hetediket pedig szolgálj Istennek!

Még az ujjában felszínre vetett rab-iparról, mely mint nagyon fontos tényező szintén bejátszik kisiparosaink mostani súlyos helyzetébe, akarok egyet-egyet elmondani, erről azonban majd egy másik lévelben szólok, mert ez aránylag ugyis elég hosszúra nyult már.

Addig is Isten velünk.

Igen tisztelt Szerkesztő urnak igaz hive:

Szemfüles.

UJDONSÁGOK.

— **Kapuzárás.** A törvényhozás mindkét Házána ma tartott ülésén hirdették ki a legkegyelmesebb királyi kéziratot, mely az országgyűlést a mai naptól szeptember huszonnyolcadikáig elnapolja. A képviselőház a múlt évi szeptember ötödikétől van együtt apróbb megszakítással s ez idő alatt derekasan rászolgált a pihenésre, mert a mai nappal lezajlott campagne egyike volt a legizgalmasabbaknak s bizony nagyon is próbára tette mindenkinek idegeit. Egy éve és néhány napja mult, hogy ugyancsak királyi kézirat napolták el a nyári vakáció az üléseket, de akkor minő más körülmények között. Az országgyűlés annak a coup-nak hatása alatt osztott szét, melyet Bánffy báró eszelt ki ismert furlangjával a törvényhozás szuverenitása ellen csakhogy akadálytalanul egyengethesse utját az ischli klauzulának. A mult évi szeptember ötödikén tartotta a képviselőház első ülését a nyári vakáció után s már ez ülésen eldőrdültek az első lövések, melyek egy pártatlan hosszúra húzó s késhegyig menő harcnak voltak előhírnökei s mely végre is Bánffy báró hallatlan csufos bukásával végződött. Az események még sokkal frissebb emlékezetünkben vannak mindnyájunknak, hogysen azokkal részletesen foglalkoznunk kellene. Elég arra rámutatnunk, hogy a néppárt a közsabadságok s az alkotmány védelmében a legelső sorok között küzdött mindvégig és senki által el nem vitatható kiváló hogy ne mondjuk orszolánrészbe van abban, hogy a régi büns, erőszakos rendszer összeroskadt s helyébe egy új lépett, melynek devise: a törvény, jog és igazság. Ám a néppárt nem adhatja fel a küzdelmet az új era alatt sem, hanem megújuló erővel és törhetlen, rendíthetetlen kitartással folytatja mindaddig mig programját a maga teljességében diadalra nem viszi minden vonalon. Veünk van az igazság, a mi részünkön kell lenni a győzelemnek is!

— **Jótekonyság.** Nagyságos *Lyka Julia* urnő a helybeli szegények segélyezésére, a a jótekonynőegyletnek kegyes volt 20 frtot adományozni. A nemes szivű jótévének ezen

nyagyleküszégeért hálás köszönetemnyilvánítom. Székesfejérvár, 1899. július 12-én. *Szőgyény-Márich Julia*, védnök.

— **Tűzoltóink dicsérete.** A fejérmegyei tűzoltó szövetség elnöksége meleghangú elismerő levelet intézett a három székesfejérvári tűzoltó-egylethez, azon alkalomból, hogy a legutóbbi nagy tüzesetnél, amri önfeláldozó bátorsággal és ügyekezettel dolgoztak. A levél a következőképpen hangzik:

Az önkéntes tűzoltó testület tekintetes Parancsnokságának!

Sz.-Fejérvár.

A mennyire törekszik és óhajta ezen vármegyei tűzoltó szövetség elnöksége, hogy a tagtestületek minél szakszerűbb kiképzetésben részesüljenek, ép oly örömmel veszi, ha az önk. tűzoltó testületek s a tagok egyenkint buzgalommal igyekeznek elérni magasztos emberbaráti czéljukat.

A Székesfejérvárott f. é. július hó 1-én Reinitz Lipót kereskedő kárára történt tűzvész alkalmával daczára az eset rendkívül veszélyes természete, valamint egyéb akadályozó körülmények által okozott nehézségeknek a székesfejérvári Felmayer-gyári és déli vasuti önk. tűzoltó testület az oltási munkálatok teljesítése körül oly kiváló tevékenységet és oly kitartó munkásságot fejtett ki, hogy a vármegyei szövetség elnöksége kedves kötelességét teljesíti, midőn ez a tűzoltó testületnek kifejtett működésükért kiváló elismerését ezennel kifejezi.

Egyben az iránt hívjuk fel a tekintetes parancsnokságot, hogy a jövőre való buzdítás czéljából ezen elismerő nyilatkozatunkat a legközelebbi gyakorlat alkalmával a működő tagok előtt nyilvánosan kihirdetni sziveskedjék.

Szfejérvárott, 1899. július hó 6-án.

Vida Pál s. k.
szöv. titkár.

Dr. Burchardt Bélaváry Rezső,
szöv. alelnök.

— **A pénzügyigazgatóság figyelmébe.** Több felől hallottuk a panaszt, hogy az egész felsőváros területén nem lehet kapni okmánybélyeget. Nem régen még egy kereskedő árult e fajta bélyeget, de megvonták tőle az eladási engedélyt. Így akinek okmány bélyegre van szüksége, be kell mennie a belvárosba, sokszor éppen akkor, mikor a kész okmányt szeretnék már vinni. Ajánljuk eme panaszt a pénzügyigazgatóság becses figyelmébe.

— **Közigazgatási ülés.** Székesfejérvár sz. kir. város közigazgatási bizottsága tegnap déli előtt tartotta rendes havi ülését, a főispán távollétében *Havrának József* polgármester elnöke mellett. Jelen voltak: *Tóth István* főjegyző, dr. *Bierbauer* Viktor főorvos, *Possek* Ferencz pénzügyigazgató, *Quirini* Gusztáv áll. főmérnök, gróf *Festetics* Bennó kir. tanfelügyelő, *Fittler* Béla t. főjegyző, *Juraszek* János kir. alügyész, *Kövés* Elek ár. ülnök, továbbá dr. *Eisenbarth* Károly, dr. *Kövési* István, dr. *Lówy* Károly, *Alaghy* Dezső, *Tóth* Aladár, dr. *Saára* Gyula, *Dieballa* György és dr. *Fanta* Adolf bizottsági tagok. — A főjegyző jelenti, hogy *Guál* Jánosnak, miniszter a kivételes nősülési engedélyt megadta. — Dr. *Bierbauer* Viktor tisztí főorvos dr. *Saára* Gyula biz. tag által a mult ülésen koozzaintéztet interpellációjára válaszulva kijelenti, hogy az említett csatornába csupán az állomási épületek tetejéről lecsurgó víz folyik, a szennyviznek pedig szabályszerű levezető utja van. Dr. *Saára* a választ tudomásul veszi. — Junius nőben született 33 fiú, 27 lány; meghalt 38 férfi, 36 nő; e szerint a halálozások 14-gyel multák felül a születéseket. A városi kórházban junius 1-én maradt 25 egyn, felvételt 41, elbocsájtott 35, ápolás alatt maradt 27 egyn. Továbbá jelenti a t. főorvos, hogy a rendőrségnél *Reinitz* Lipót ellen Hoffmann-cseppek forgalomba hozatala miatt eljelentést tett, mely szert tudvalevőleg csak gyógyszerészek árusíthatják. *Alaghy* Dezső biz. tag kérdi, vajjon gyakran vizsgálják-e a Tógl-féle fűszerkereskedést, mely közvetlen a belvárosi fuiskola alatt van s így az ott történhető eset-

leges robbanás nagy katasztrófát okozhatna. A t. főorvos sietett megnyugtanni az aggodó városatyát, miszerint a kérdéses üzletet gyakran megvizsgálják, hol egyébként nem is tartanak robbanó anyagot. Gróf *Festetics* tanfelügyelő mindazonáltal arra kéri a bizottságot, hogy sürgősen tgyen lépéseket a nevezett kereskedő kilakoltatása iránt. A polgármester véleménye szerint a közigazgatási bizottságnak nincs joga ez ügyben határozatot hozni, de egyébként sem ajánlja az üzlet eltávolítását, elégnek tartja, hogy a felügyelet fokozott mértékben gyakoroltassék. *Dieballa* biz. tag leghelyesebbnek tartaná, ha az iskola vitetnék el amaz épületből, melynek helyiségei az iskola czéljaira küllőben sem alkalmasak. Gróf *Festetics* kilakoltatási indítványát a bizottság nagy szótöbbséggel mellőzi. *Alaghy* indítványát azonban, — mely szerint a törvényhatóság a jövő év október havában lejáró szerződés alkalmával az üzlet megszüntetése iránt megkerestessék — elfogadja. Itt a magunk részéről helyén valónak tartjuk megjegyezni, hogy az esetben, ha Tógl kijelenti, miszerint robbanó anyagokat egyáltalában nem tart, s azt az esetleg hetenkint meg-ejtendő vizsgálat is igazolja, úgy az ok nélküli való aggodalmaskodás miatt kár volna a várost a jelentékeny évi bérletösszegtel, azt a derek tőrekvő fiatal kereskedőt pedig existenzéiájától megfosztani. Különben reméljük, hogy a törvényhatóság is megfontolja ezt a dolgot. — A pénzügyigazgató jelentése szerint a junius végéig esedékes kincstári követelés összege a mult évi hátralékkal együtt 470,603 frt 52 kr., erre junius végéig befolyt 391,457 frt 02 1/2 kr., marad hátralék 79,342 frt 64 1/2 kr. Kiadott 512 adóintés, zálogolás tartatott 133 esetben, árverés pedig 159 esetben lett kitűzve, azonban egy tartatott meg. A lefolyt hó végéig sem házadó mentesség, sem pedig fizetés halasztás nem engedélyeztetett. — *Despotovics* János gör. kel. tanító nyugdíjaztatási kérvényét a bizottság elfogadandónak véleményezi s azt a miniszterhez jóváhagyás végett fölterjeszti. Az ülés 1/2 órákor ért véget.

— **Segédjegyző választás.** *Pákozdon* e hó 11-én segédjegyző választás volt, mely alkalommal *Arany Mihály* egyhangulag megválasztott.

— **Letartóztatott ulánus kapitány.** *Reichenberg*ből írják, hogy *Mazuranics* Vladimir osztrák-magyar ulánus kapitányt, a kit nemrég letartóztattak Belgiumban, kiszolgáltatták a reichenbergi hadtestparancsnokságnak, a honnan a napokban Budapestre kísérik. A dezentor kapitány a *székesfejérvári* 12. ulánus-ezredben szolgált s 1894. május 1-étől van kapitányi rangban. Néhány hónappal ezelőtt tünt el Székesfejérvárról, mert valami kényes ügyben vizsgálat folyt ellene.

— **Kifogott hulla.** E hó 10-én *Duna-Adony* mellett egy 25—30 éves férfi hulláját fogták ki a Danából. Az ismeretlen ruházataról itélve a jobb osztályhoz tartozott. Az ingbe varrt S. L. betűkön kívül semmiféle ismertető jelt nem találtak nála, melyből kiletét megállapíthatták volna.

Mit fehet a katolikus tanító a vallásközönység ellen az iskolában és azon kívül?*)

(Folytatás az előzőről.)

Az erkölcostannal karöltve, sőt összeolvadva halad a vallásitan. Ez megismertett bennünket az Isten törvényeivel, melyekből mint kiapadhatlan forrásból összes erkölcsi törvényeink fakadnak.

Szemere a többek között ezen szavaat hangoztatja: „Kinek szívébe kiskorában nem csepegett az erkölcsi édes nedve, abba religiót fölserdültében nem önt a világ összes papja, kivált most, midőn a religió az erkölcsi elveire olvad le, melyek, minthogy meggyőződéson alapulnak, alkalmatlan bizosabb zálogai a lélek nyugalmának. S ki csepegtetett inkább, mint a tanító.“ Ragadjunk meg tehát minden alkalmat; eszméltesstük növendékeinket a legfőbb

*) A Székesfejérvár-egyházmegyei r. m. kath. tanítóegyesület által 1-ő díjjal kiütöttem pályamunka.

jóra. Erre nem kell kifejezett ész; a hit a szív dolga, hiszen szívünk által közelebb jutunk az Istenhez, mint eszünk által. Ha a szív megtelt a jóval, előbb talán csak szokásból, később azonban belátásból fogja akaratát Isten akaratának alárendelni.

Az iskola, a család és a társadalom azon tényezők, melyeknek a vallásosságot ápolni kell. Ha e három közül bármelyiket nélkülözi a gyermek, meglátszik jellemén. A család és az iskola arra szolgál, hogy az alapot megvessék. A java életét a gyermekből lett ember, tulajdonképpen a társadalomba tölti el. Ha a társadalom, melyben felnőtt növendékünk megfordul romlott, úgy elfordulhat azon eset, hogy azt a vallásosságot, melyet az iskolában és szülői körében látott és tanult, könnyen aztrombolja.

Minden lépten-nyomon tapasztalhatjuk, hogy az erkölcstelenség az emberek minden osztályában nagy mérvben el van terjedve. Mi lehet ennek az oka? - Az iskola, az egyház megteszi kötelességüket; mégis egyre terjed. Ha a szülők úgy, ahogy vigyáznak is arra, hogy legalább saját gyermekeiknek otthon rossz példát ne adjanak; de ha a gyermek ki-megy az utcára, nem hall-e botránkozottó, szavakat, trágár dalokat; nem lát-e ocsmány tetteket, képeket? Ha pedig felnött elbagyja az iskolát, melyik ifju nem kerül rossz társaságba, ahol végkép kiölik belőle a szemérmert? S mint írja is, nincs-e ezerféle csábításnak kitéve, hogy letérjen a becületesség útjáról? Ily körülmények közt hiába tanítunk erkölcs-tant az iskolában, hiába oktatja a pap a népet a templomban; még a jó példát is hiába adja a pap és a tanító, ha nem iparkodunk más uton megjavítani az egész társadalmat.

Ezt az által érhetjük el, ha erkölcsne-mesítő egyesületeket alakítunk, melyeknek célja a vallásosságot és erkölcsiséget, nemkülönbön a testvériséget és hazaszeretetet előmozdítani és terjeszteni.

Alakítsunk ifjusági és mértékletességi egyesületeket, melyeknek alakítása sokkal könnyebb és oiztosabb, mint az előbbi s kevés fáradtsággal minden pap és tanító maga is megalkothatja.

Az ifjusági egyesület célja: a vallásos-ságnak és erkölcsiségnek, a testvériségnek és hazaszeretnek ápolása; a tisztességnek ugy osolekvésben, mint beszédben megőrzése; nemkülönbön az ismeretek tágitása. Vele összekap-csolható a dalárda is.

A mértékletességi egyesület célja; mint neve is mutatja: a mértékletesség előmozdítása. Aki ezen egyletbe belépni akar, az becület-szavával kötelezi magát, hogy a szeszés ita-loktól vagy egészen tartózkodik, vagy legalább mértékletesen él velök.

Ilyformán a fiu és leány gyermekkorában az iskolában, később az ifjusági s végre a mértékletességi egyesületekben találva vezetőt és a jóban való gyámolítást.

A vallásközönyösséget nagyban előmoz-dítja a káromkodás is. Ez a magyar ember egyik főveszedelme. Szent Jeromos a károm kodásról elég határozottan mondja: „Semmi sem borzasztóbb a káromkodásnál, ugyannyira, hogy bármely más vétség, a káromkodással összehasonlítva, csekélyebb.” - Nézzük a törököt, ki legnagyobb haragjában sem szidja az ő hamis profétáját; de még Jézust sem meri káromolni, ámbar ok esküdt ellenségei a kereszténységnek; mégsem teszik, mivel az ő törvényeik tiltják Jézus nevét tiszteletlenül kimondani. És mit látunk a kereszténynél; a ki Jézust Istenének elismeri, uton-utfélen szörnyű káromkodásokkal illeti.

Mi késztesen minket ezen rut vétek aka-dályozására?

„Erre késztesen bennünket azon szeretet, melylyel Isten iránt viseltetni tartozunk.” Az egyház java és a társadalom jóléte is köve-tői, hogy a káromkodást minden uton és mó-don akadályozzuk

Azon is legyünk, hogy növendékeink ke-zébe rossz könyvek ne kerüljenek! Embertár-sainkat is figyelmeztessük, hogy oly könyve-ket, melyekben egyházunkat, eljáráinkat

szidják, el ne olvassanak, mert ezek megölik testüket lelküket.

Ha mindezekre kiterjed figyelmünk, a miket elmondottam, remén-lem söt erősen hiszem, hogy sem az iskolában, sem pedig a társadalomban vallásközönyösséget nem fogunk észlelni.

Munkámat Herbart ezen szavaival fej-zem be: „Csak az, ha a gondolkozók egyet-értének, mondható észszerűnek; csak ha a jobbák együtt tartanak, győzhet a jobb.” - Ha tehát valaki Istenét, hazáját és felebarátját igazán szereti, kész örömmel fog segédkezet nyújtani nekünk az erkölcsjavításban; mert csakis egyesült erővel érhetünk czélt e nagy munkában.

Forstner János.

KÖZGAZDASÁG.

Az árpa takarításáról.

A most beállott aratási csapadékos idő-szak a termés minőségét még ez utolsó stádi-umban is veszélyeztetheti s tartani lehet a kicsirázástól.

Különösen hátrányos lehet a sörárpára, melynek értékére nézve még a szine, illetoleg halványossága is mennyire határozó.

Időszerűnek találom ennél fogva egy egy-szerű eljárást felemlíteni, mely mellett a het-venes évek egyik esős aratási idejében árpa-termesémet megóvtam annyira, hogy míg az elsőrendű sörárpa átlagára 9 frt volt, az enyimért 11 frtot kaptam.

S az egész eljárás abból állott, hogy a learatott s kérébe kötött árpanak kepezésekor, alomszalmával megrakott szekérrel kísértetem kepezőmet, melyről egy marok szalmát dob-tak a legelső kéve helyére, hol kalásza a föl-det érné, a papkévére szinte egy kis marok szalmát dobtak, illetve a kalászos felébe dug-ták. Ezen egyszerű, időt nem rabló és olcsó eljárásnak köszönhettem a tettebb említett kedvező árkülönbséget, mely 3 waggon el-adott termésennél 600 frtot tett.

Talán kétkedni fognak gazdatársaim, hogy egy kis csomó szalma miként óvhatja meg az aránytalanul nagyobb képét az át-ázástól? De figyelve arra, hogy nem is a le-70 -40.

pergő eső, mint inkább az átázott talaj párol-gása az, mely a szemet megbarnítja; indokolt-nak fogják találni ezen eljárás czélszerűségét.

A behordáskor után látni lehetett, hogy a maroknyi alomszalma a föld nedvességét magába szíva félig rothadt volt a rajta fekvő alsó kéve pedig alig szenvedett valamit, mind-azáltal ugy ezt, valamint a papkévét külön rakattam és csépeltettem, mely kevés fárad-sággal és költséggel járó manipulációt a sör-árpa megérdemli és meg is hálálja.

Id. Rédy Gyula.

Gabonaárak.

— 1899. július 13. —

Buza	8-90—9-10.
Rozs	6-70—6-90.
Árpa	5-30—6-20.
Zab	6-00—6-30.
Kukorica	5-10—

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Egy 5 éves

kittűő

vizsla (Setter)

eladó. Czim a kiadóhivatalban. 228 4-3

Hirdetéseket

a „FEJÉRMEGYEI NAPLO” részére jutányos árért vesz fel a kiadóhivatal (Szammer Imre könyvnyomda.)

PFINN JÓZSEF Alapított 1858-ban.

Telep: Palotai-utca 23. „CONCORDIA”

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA

Szűgyő-czim: CONCORDIA SZÉKESFEJÉRVÁR Telefon-szám 79.

Sas-, Jókai- és Iskola-utca sarkán, a „Fekete Sas” szálloda átellenében.

A legolcsóbb és legdiszesebb temetések elvállaltatnak.

*Hullák szállítása a vidék bármely irányába eszközöltetnek. ***** Vidéki megrendelések távirat útján is elintéztetnek. *****

»!SÍRKOSZORÚK!«